

همزیستی مسالمت‌آمیز بین ادیان در تمدنهای ایران و هند وجود داشت

دکتر محمدحسین پاپلی‌یزدی در همایش ملی «جغرافیای تاریخی» گفت: جغرافیای تاریخی به ما نشان می‌دهد که در تمدن‌هایی مانند ایران و هند و از این دست، همزیستی مسالمت‌آمیز بین ادیان مختلف وجود دارد.

دکتر محمدحسین پاپلی‌یزدی در همایش ملی «جغرافیای تاریخی» گفت: جغرافیای تاریخی به ما نشان می‌دهد که در تمدن‌هایی مانند ایران و هند و از این دست، همزیستی مسالمت‌آمیز بین ادیان مختلف وجود دارد.

به گزارش خبرگزاری مهر، همایش ملی «جغرافیای تاریخی» با حضور اساتید، دانشجویان و علاقه‌مندان حوزه تاریخ، جغرافیا، باستان‌شناسی، معماری و سایر رشته‌های مرتبط در پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی برگزار شد.

در ابتدای همایش، ریاست پژوهشکده تاریخ اسلام حجت‌الاسلام والمسلمین هادی خامنه‌ای به میهمانان خیر مقدم گفت و جغرافیای تاریخی را به عنوان رشته جدید در کشور معرفی کرد که تحقیق در آن به تازگی صورت گرفته است.

محمدتقی رهنمایی دبیر علمی این همایش ضمن خیرمقدم به حضار ابراز خرسندی به این همایش داشت و گفت که پژوهشکده تاریخ اسلام تنها واحدی است که گروهی به نام جغرافیای تاریخی دارد و چنانچه ما به جغرافیای تاریخی توجهی نداریم دلیل بر این نیست که در دنیا مغفول مانده باشد. در چارچوب فراخوان در حدود ۳۵۲ چکیده مقاله دریافت شد که پس از غربالگری ۱۱۱ مقاله منتخب برای ارائه و چاپ برگزیده شد.

مراسم افتتاحیه با حضور احسان اشراقی، سیروس شفقی، حسین قره‌چانلو، محمدحسین پاپلی‌یزدی و عباس سعیدی آغاز شد. احسان اشراقی استاد تاریخ دانشگاه تهران به عنوان اولین سخنران این مراسم گفت: علم جغرافیا یکی از اساسی‌ترین علوم مرتبط با زندگی انسان است. جغرافیای تاریخی کاربرد مؤثر در وجود تاریخ دارد و بخش مهمی از این علم، تأثیرات محیط جغرافیایی در پدیده‌های تاریخی را نشان می‌دهد که با توجه به دوره‌های تاریخی و پیش‌بینی آینده‌نگر به وجود می‌آید که بدون اطلاع از تاریخ امکان دستیابی به آن میسر نخواهد بود.

وی افزود: رابطه انسان با طبیعت و شناخت زمین به‌منزله جهان و زیستگاه انسان مورد مطالعه قرار گرفته و سپس مکاتب جغرافیایی در توجیه این مکتب رابطه نزدیکی را احساس خواهند کرد. چون در هر عصری فضاهای جغرافیایی با شرایط جدید سیاسی، فرهنگی و اقتصادی تغییر می‌یابد در نتیجه عوامل خاص خود را با این شرایط تطبیق می‌دهد و جغرافیا الزاماً خود را براساس زمان می‌سازد.

سیروس شفقی استاد جغرافیای دانشگاه اصفهان به عنوان دومین سخنران گفت: جغرافیا نقش تعیین‌کننده‌ای برای شکل‌گیری بستر فرهنگ و تمدن در هر سرزمین دارد. تنوع محیط‌های جغرافیایی تمدن‌های مختلفی را با ویژگی‌های خاص پدید آورده است و تحقیق پیرامون جایگاه جغرافیا در شکل‌گیری تاریخ یک سرزمین که در غالب بررسی جغرافیای تاریخی صورت می‌گیرد موضوع بحث در این همایش است. جغرافیای تاریخی، تغییرات جغرافیایی پدیده‌های مکانی را بر بستر زمان مورد واکاوی قرار می‌دهد، درحقیقت جغرافیای تاریخی نگرش تاریخی به مسائل جغرافیایی است.

وی اظهارداشت: این تفسیر از جغرافیای تاریخی می‌تواند تمام شاخه‌های دانش جغرافیا را شامل گردد و منطقی است که در جغرافیای تاریخی رویکرد تکوینی اساس کار قرار گیرد که در آن فرآیندها، به ویژه فرآیندهای اجتماعی مورد تأکید باشد زیرا تمام پدیده‌های جغرافیایی حاصل همکاری و برخوردهای اجتماعی مردم می‌باشد که برخی از آن به عنوان جغرافیای تاریخی اجتماعی یاد می‌کنند که این شیوه نگرش را باید سبک نو نامید که پیشگامان آن جغرافی‌دانان قرن بیستم بوده‌اند.

شفقتی در پایان سخنانش تصریح کرد: گرچه قلمرو دانش جغرافیای تاریخی در حال حاضر به سبب کم‌توجهی جغرافی‌دانان و مورخین در کشور در پرده‌ای از ابهام قرار گرفته لکن در عین حال برای ما روشن شده است که جغرافیای تاریخی امروز جغرافیای انسانی گذشته است و پژوهشگران هر دو گروه جهت دستیابی به مجهولات آن ناگزیر به بازگشت به گذشته و مشخص کردن فصل مشترک بین دو علم تاریخ و جغرافیا می‌باشند.

سومین سخنران حسین قره‌چانلو استاد تاریخ دانشگاه بود. وی یکی از مشکلات پژوهش در این علم نوپا را غفلت از اسناد و مدارک مرتبط دانست و گفت که اکنون که جغرافیای تاریخی مقصود بسیاری از محققان و پژوهشگران این علم قرار گرفته است. بنابراین شناسایی اسناد و مدارک جغرافیای تاریخی در محافل علمی برای خود جا باز کرده است و همگان کوشش می‌کنند تا با به‌کارگیری این اسناد و مدارک به این علم جدید رونق بخشند و آن را در راستای علوم جهانی پیش برند.

وی در پایان این اسناد را به دو بخش قبل از اسلام و بعد از اسلام تقسیم و به صورت فهرست‌وار به آن اشاره کرد

دکتر محمدحسین پاپلی‌یزدی به عنوان سخنران بعدی این بخش گفت: جغرافیای تاریخی رشته‌ای است که در صحنه بین‌المللی برای رسیدن به اهداف مختلف مانند هویت‌سازی، مالکیت، حق و حقوق و روش‌های تحقیق برای صرفه‌جویی در زمان و مکان مورد استفاده قرار می‌گیرد و به طور ناخواسته از سر فصل کتاب‌های درسی در مدارس حذف شده است.

وی افزود: جغرافیای تاریخی به ما نشان می‌دهد که در تمدن‌هایی مانند ایران و هند و از این دست، همزیستی مسالمت‌آمیز بین ادیان مختلف وجود دارد. بنابراین اگر جغرافیای تاریخی را به عنوان یک علم لازم برای هویت‌سازی، رسیدن به همزیستی

مسالمت‌آمیز، ارائه اسناد مالکیت در سطح بین‌المللی و داخلی و اسناد حق و حقوق ایران خصوصاً مسئله آب در نظر بگیریم نه تنها با یک علم مرده روبرو نخواهیم بود بلکه موجب اشتغال‌زایی شده و سندی برای مملکت ایجاد خواهد کرد. سخنران پایانی این بخش عباس سعیدی استاد جغرافیای دانشگاه شهید بهشتی گفت: بسیاری از اندیشمندان در حوزه تاریخ و جغرافیا درباره ارتباط تنگاتنگ میان این دو علم سخن گفته‌اند تا جایی که به این باور رسیده‌اند که جغرافیا بدون تاریخ و تاریخ بدون جغرافیا کارآمدی لازم خود را نداشته‌اند. با این وجود آموزه‌های متون جغرافیای تاریخی در درک بهتر مفاهیم امروزی مورد غفلت قرار می‌گیرد.

وی تصریح کرد: جغرافیای نوین با ادعای کارآمدی در روند برنامه‌ریزی‌های توسعه و آبادانی جوامع انسانی، از طریق برنامه‌ریزی فضایی، با انبوهی از مفاهیم و مقوله‌های تازه سر و کار دارد که درک مشترک از آن‌ها به ویژه در نزد جغرافی‌دانان ایرانی مشکل‌آفرین بوده و به جدل‌های بیهوده انجامیده است؛ مفاهیمی مانند منطقه، ناحیه، حکمروایی، رابطه شهر و روستا، پیوند بیناسکونتگاهی و حتی مفهوم دانش جغرافیا از آن جمله است. در نتیجه برای درک بهتر این مفاهیم به جای استفاده از منابع بیگانه به متون کهنه جغرافیای تاریخی که بیشتر توسط جغرافی‌دانان اسلامی نگاشته شده است مراجعه شود.